

EXCURSIE

DONDERDAG 10 JUNI, 9.30 – 16.00 UUR

De Overijsselse lessen en resultaten van het 'samen werken aan ruimtelijke kwaliteit' stonden donderdag 10 juni centraal tijdens een excursie voor een select gezelschap van provinciale en landelijke vertegenwoordigers. Een reis in vogelvlucht langs gestapelde opgaves, bestaande en nieuwe kwaliteiten.

Om de resultaten in zes uur behapbaar te maken, is voor het reisgezelschap een excursie uitgestippeld van Deventer door Salland naar Dalfsen. Onder de deelnemers: specialisten uit heel Nederland, waaronder vertegenwoordigers van het landelijk innovatieprogramma Mooi Nederland en Expeditie Mooi, bouwmeesters uit andere provincies en natuurlijk de partners van Atelier-Overijssel.

9.30 – Startpunt is het Deventer Havenkwartier. Oude industriepanden zijn hier de thuishaven van diverse kunstenaars, vormgevers en andere creatieven. Wethouder Marc-Jan Ahne van de gemeente Deventer geeft een korte toelichting op de herstructureringsplannen – met behoud van bestaande kwaliteiten – voor het gebied, na een welkomstwoord van gedeputeerde Theo Rietkerk. In zijn korte inleiding op de dag onderstreept hij het economisch belang van werken aan ruimtelijke kwaliteit. Tijdens een rondleiding op het Havenkwartier komt ook stadsnatuur aan de orde, in de vorm van zeer zeldzame slechtvalken die nestelen in een torenhoge industriële silo op het terrein.

10.45 – Per bus rijdt het gezelschap richting Olst waar ‘behoud door ontwikkeling’ van beeldbepalende boerderijen in de IJsselvallei centraal staat. Een agrariër geeft een toelichting op de keuzes die hiervoor binnen zijn gezin zijn gemaakt, en de concrete handvatten die hem zijn aangereikt. “Doorslaggevend was mijn vrouw, daarna de Stichting IJsselhoeven en de mening van mijn vader”, aldus de agrariër nuchter terugblikkend.

11.25 – Onderweg in de bus richting Nijverdal fungeert scheidend atelierleider Hilde Blank als ‘spreekstalmeester’. Deelnemers delen hun ervaringen en zorgen voor korte bijdragen. Namens atelierpartner Dienst Landelijk Gebied geeft Michaël van Buuren uitleg over de aanpak van ‘Ruimte voor de rivier’. “Een mooie manier om werken aan ruimtelijke kwaliteit te vertalen naar de praktijk”, aldus Van Buuren. Dit wordt geïllustreerd bij het buurtschap Fortmond waar natuurontwikkeling wordt gestapeld met verschillende andere opgaven. Naast ‘Ruimte voor de rivier’ zijn dit onder andere saneringsopgaven, Natura 2000 en nieuwe ontwikkelingen vanuit de ‘Kaderrichtlijn water’. “Zo heeft een oorspronkelijk eendimensionale opgave vijf of zes lagen gekregen.”

Aansluitend geeft namens de waterschappen Hans de Jong een toelichting op de verruimde blik van waterschappen. “Vroeger maakten wij kronkelende beken recht om ze te ‘normaliseren’. Tegenwoordig kijken we minder als technuten.” Stapelen van opgaven zorgt in de praktijk nog wel eens voor lastige knelpunten. “Zodra het complexer wordt, horen wij intern soms nog wel eens: had je toch bij je taak gehouden.”

12.00 – Rijdend door het buitengebied tussen de gemeenten Deventer, Olst-Wijhe en Raalte geeft Martien Knigge van atelierpartner Landschap Overijssel uitleg over het gezamenlijke landschapsontwikkelingsplan (LOP) van de drie gemeenten. Dit is gericht op onderhouden van diversiteit en karakteristieke verschillen van het landschap in het buitengebied. In het LOP zijn landschappelijke kwaliteiten expliciet benoemd. Voor het onderhouden en ontwikkelen is een gezamenlijk landschapsfonds (Kostbaar Salland) opgezet.

12.15 – Met als aanleiding de N35 tussen Zwolle en Enschede geeft Hilde Blank vlakbij Nijverdal een toelichting op het nieuwe mobiliteitsadvies van AtelierOverijssel en de mogelijkheden voor een Overijsselse stijl van infra-ontwerp. “Ik snap niet waarom iedere provincie dit op dezelfde manier invult. De eigenheid gaat ten onder aan normeringen. Wij adviseren een nieuwe aanpak”, aldus Blank.

De N35 dient in het advies als casus. Namens de provincie Overijssel geeft Ronald van Witzenburg uitleg over de impact van dit onderzoeksproject op nieuwe opgaven. “Voor mobiliteitsopgaven tussen Zwolle en Ommen en van Hardenberg naar Coevorden heeft dat direct voor een bredere kijk gezorgd dan alleen de focus op bereikbaarheid en veiligheid.”

12.20 – Gedeputeerde Theo Rietkerk vertelt hoe de Overijsselse aanpak ook landelijk nieuwe financieringsmechanismen vraagt. “De rijksoverheid is nog niet gewend aan een koppeling van infrastructuur en ruimte.” Dat vraagt om een verschuiving van de traditionele ‘taakstellende budgetten’ naar nieuwe oplossingen. “Bijvoorbeeld voorfinanciering vanuit een gezamenlijke regionale poule. Zo kunnen wij effectiever werken en met meer ruimtelijke kwaliteit.”

12.30 – In het multifunctionele Huis voor Cultuur en Bestuur in Nijverdal volgt een lunch met uitleg over de gebiedsontwikkeling bij de plaatselijke stationsomgeving en de Tuinen van Nijverdal, genomineerd voor de Innovatieregeling Mooi Nederland. Door ondertunneling van het spoor in het centrum van Nijverdal komt een grote strook in het centrum vrij die wordt ingericht als park. In de aansluitende bustocht door Nijverdal is er aandacht voor onder andere ‘doorgebruik’ van industrieel erfgoed door Koninklijke Ten Cate.

13.45 – Er wordt uitgestapt bij het project de Groene Mal in het gebied tussen Nijverdal en de woonwijk Kruidenwijk. Hier is ruimte voor natuurontwikkeling en de aanleg van een nieuwe meanderende hoofdgeul van de Regge. De huidige loop krijgt het karakter van een nevengeul met onder meer functies voor waterberging, waterafvoer en recreatie. Er volgt discussie in de groep over de kwaliteit van de uitvoering van de bruggen en de verhouding tussen ecologische kwaliteit en cultuurhistorische waarde van de waterloop.

14.15 – Op weg naar Landgoed Vilsteren geeft Bart Bomas namens Atelier Overijssel vooruitblikkend een korte toelichting op het landgoederenadvies dat binnen het atelier is ontwikkeld. Het is een van de acht adviezen die toegankelijk zijn via de nieuwe 'toolbox voor ruimtelijke kwaliteit', online beschikbaar via de website Overijsselis.nl. Ook volgt een korte uitleg over het complexe gebiedsontwikkelingsproces Eelen en Rhaan.

14.30 – Bewonersparticipatie staat centraal in een korte uitleg van directeur Henk Moes van atelierpartner Kunst & Cultuur Overijssel (KCO) over het project 'Dorp in zicht'. Een vervolg op het eerdere atelierproject 'Rafels randen & routes'. Inwoners van Zwartsluis, Goor en Willemsoord onderzochten voor 'Dorp in zicht' met filmcamera's hun eigen dorpsranden. "Geen aandacht voor grote infrastructurele projecten, maar juist voor de kleine parels", typeert Moes. "Bij de presentatie in Willemsoord waren 750 van de duizend inwoners aanwezig."

14.45 – Aangekomen bij Landgoed Vilsteren komen de nieuwe atelieradviezen voor landgoederen én de vrijetijdseconomie aan de orde. Directeur-

rentmeester van het landgoed Hugo Vernhout geeft uitleg over de aanpak van Landgoed Vilsteren, een van de zes winnaars van een kwaliteitsadvies ('Ruimtelijk ontwerpend onderzoek voor culturele kwaliteitsbevordering' door KCO). Beschikbaar gesteld door de provincie Overijssel tijdens de 'Dag van de ruimtelijke kwaliteit' in november 2009. Wijzend op het eeuwenoude landgoed plaatst Vernhout een kanttekening bij de maakbaarheid van ruimtelijke kwaliteit. "Hier is dat door de eeuwen heen gewoon heel langzaam ontstaan. Eigenlijk is het onmogelijk om dat in tien minuten toe te lichten."

15.00 – Vanaf het landgoed eindigt de excursie met een wandeling door het Vechtdal met opnieuw aandacht voor 'Ruimte voor de rivier'. Tegen vier uur komen de deelnemers aan bij het eindpunt: Conferentieoord MooiRivier in Dalfsen. Het einde van een veelzijdige en inspirerende excursie, waarbij alle deelnemers hebben kunnen beleven hoe aan ruimtelijke kwaliteit in Overijssel wordt gewerkt en wat het resultaat is. In Dalfsen start even later een Bestuurlijke Netwerkbijeenkomst waarin de toekomst centraal staat.

Door: Eric Hoogeweg

“UNIEKE SAMENWERKING IN OVERIJSSSEL”

Directeur Ellen Peper, adviesorganisatie Twynstra Gudde

Bij adviesorganisatie Twynstra Gudde zijn zo'n honderd specialisten actief met de ontwikkelingen binnen het ruimtelijke domein. Geograaf en directeur Ellen Peper gaf zich op voor de excursie om de Overijsselse lessen en resultaten op locatie te ervaren. Deels vanuit haar rol in de Adviescommissie Mooi Nederland.

Wat vindt u van de excursie?

Heel mooi en inspirerend om de Overijsselse resultaten te zien. Ik vind het inspirerend om de kwaliteitsinvloed en de toegevoegde waarde te zien van AtelierOverijssel op de processen in Overijssel. Ik zie nu bijvoorbeeld hoe sectorale opgaven zijn verbreed in de aanpak en leiden tot kwalitatief hoogwaardige en zichtbare resultaten in het landschap.

Wat is de belangrijkste les van de Overijsselse aanpak?

De samenwerking van verschillende partijen binnen een onafhankelijke werkplaats vind ik heel interessant. Ik ken geen andere provincie die de samenwerking voor ruimtelijke kwaliteit zo breed heeft georganiseerd, met zoveel betrokkenen en ter zake kundige partners. Dat interesseert mij vanuit mijn nieuwsgierigheid naar samenwerking tussen organisaties en de processen die leiden tot ruimtelijke kwaliteit. Mooi om te zien hoe dit in Overijssel is opgezet. Ook essentieel vind ik de verantwoordelijkheid die een gedeputeerde als Theo Rietkerk neemt voor de realisering van ruimtelijke kwaliteit in Overijssel. Ook dat is een interessante en mooie les.

